

Sergej O. Prokofjev

Tajemství dvou Janů na přelomu věků - Jan Křtitel a Jan Evangelista

Sergej O. Prokofjev - Tajemství dvou Janů na přelomu věků - Jan Křtitel a Jan Evangelista

Original: Das Geheimnis der zwei Johannes-Gestalten an der Zeitenwende - Johannes der Tauffer und Johannes der Evangelist

Esoterické pozorování

Copyright 2004 Verlag am Goetheanum, CH-4143 Dornach

Obraz na obale „Jan Křtitel a Jan Evangelista“ od Machiavelliho uložen v „National Gallery“ v Londýnu.

Z němčiny do češtiny přeložila se souhlasem autorovým v roce 2004 Věra Zoubková.

Vysvětlující poznámky pod čarou sepsal Ratmír Zoubek

Předmluva

Obsah této práce je autoreferátem přednášky, kterou jsem konal 7. června 2003 během svatodušní konference Sekce pro krásné vědy při Goetheanu.

Již během konference bylo vysloveno přání, aby byly přednášky na konferenci konané k dispozici v písemné formě pro další individuální studium. Bylo rozhodnuto vydat je v souborném svazku. Bohužel se vydání tohoto souborného svazku oddaluje, protože se můj příspěvek vydává předem v této řadě duchovně-vědeckých přednášek.

Dornach, prosinec 2003

Sergej O. Prokofjev

Tajemství dvou Janů na přelomu věků - Jan Křtitel a Jan Evangelista

Rudolf Steiner uzavřel svůj velký přednáškový cyklus jednaosmdesáti přednášek o „Esoterických pozorováních karmických souvislostí“ vyličením karmického pozadí individuality Karla Julia Schröera. Poslední přednášku uzavřel slovy: „To je to, čím jsem chtěl tento cyklus zakončit“ (GA 238, 23.9.1924). Těmito slovy se ovšem posluchačům ujasnilo, že s nejbližší přednáškou by mělo začít něco zcela nového. Karmická pozorování měla pokračovat, měla se ale nyní týkat zcela nové oblasti.

V dřívějších přednáškách líčil Rudolf Steiner tajemství karmy více z karmické perspektivy Michaelovy. Zde stály v centru zkušenosti duší, které dlely na přelomu věků s Michaeliem ve sluneční sféře a spoluprožívaly mysterium Golgaty z této kosmické perspektivy. Mnoho hovoří pro to, že Rudolf Steiner by byl zvolil v karmických přednáškách, které měly následovat, východisko více esotericko-telurické. Z tohoto hlediska by bylo ve středu bádání o karmických souvislostech individualit, které žily jako současnici mysteria Golgaty na Zemi: Karma učedníků Krista Ježíše. K takovým bezprostředním žákům náleželi především oba Janové: Jan Křtitel a Jan Evangelista.

Duchovní vztah mezi těmito individualitami tvoří „zjevné tajemství“ tzv. „Poslední promluvy“, poslední přednášky, kterou mohl Rudolf Steiner ještě konat před svým onemocněním 28. září 1924. Tato přednáška je věnována především karmickému pozadí řady inkarnací individuality jednoho z Janů: Eliáš - Jan Křtitel - Raffael - Novalis. Téma, které Rudolf Steiner vyvíjel nejruznějším způsobem zvláště v roce 1912, ale také ještě dříve. V „Poslední promluvě“ ale spojil Rudolf Steiner poprvé tuto karmickou řadu inkarnací s karmickou linií Evangelisty Jana neboli Lazara-Jana. Neboť podle jeho duchovního bádání se stala individualita Lazarova po svém zasvěcení v Betánii Janem Evangelistou (viz GA 103, 22.5.1908). Spojení těchto obou inkarnačních řad je v celkovém díle něčím naprosto novým. Jelikož však Rudolf Steiner charakterizoval toto spojení v „Poslední promluvě“ jen v jedné větě, nebyl některými svými tehdejšími posluchači správně pochopen. Mnozí se dokonce domnívali, že se Rudolf Steiner snad přeekl. Ve skutečnosti zde ale poukázal Rudolf Steiner na hlubší tajemství, která by byla vytvořila východisko pro všechna další karmická pozorování.

Že chtěl Rudolf Steiner v další přednášce rozvinout a přivést k plné jasnosti tento první a jediný poukaz na spojení obou postav Janů, dokumentuje jedna vzpomínka Marie Steinerové: „Dal nám první část mysteria Lazarova; tehdy mi nejen řekl, nýbrž také napsal později na obálku prvního záznamu: nedávat dál, až k tomu přidám druhou část“ (GA 238, str. 175). Pro své onemocnění nemohl již Rudolf Steiner tuto druhou část uskutečnit, právě tak jako pokračování přednášek. Můžeme se jen domnívat, že se mělo rozvíjet líčení karmických souvislostí učedníků Krista-Ježíše a především jeho milovaného žáka Jana-Lazara, od něhož později vyšel rosikuciánský proud jako hlavní proud esoterického křesťanství paralelně se založením druhé třídy Michaelovy školy. Tím by byl býval položen další stavební kámen pro sjednocení duchovního proudu michaelského a rosikuciánského¹.

---

¹ O tom viz v knize S. Prokofjeva „Meditace Základního kamene. Klíč k novým křesťanským mysteriím“, Dornach 2003, kap. 6 „Spojení proudu rosikuciánského a michaelského v Meditaci Základního kamene“.

V „Poslední promluvě“ poukázal Rudolf Steiner na spojení obou postav Janů těmito slovy: „Poukázali jsme na to, jak se během doby opět objevila v nejdůležitějších bodech zemského vývoje lidstva bytost, která tu byla v Eliášovi, opět se objevila tak, že ji mohl dát zasvěcení, které měla mít pro vývoj lidstva, sám Kristus Ježíš, jak se bytost Eliášova opět objevila v Lazaru-Janovi, což je táž postava, jak seznáte již z mé knížky „Křesťanství jako mystická skutečnost“ (GA 238, 28.9.1924, podtrženo S. Prokofjevem). Jak již byla o tom zmínka, byl obsah těchto slov pro četné posluchače tak nový, že mnoha z nich tato slova správně nepochopila. Proto napsala později Marie Steinerová: „Je na našich poznávacích silách, abychom správně rozlišovali mezi tajemstvími inkarnace a inkorporace, mezi křížením linií individualit“ (GA 238, str. 175). Těmito slovy řeší Marie Steinerová hlavní problém, který je spojen s oběma postavami Janů, na který Rudolf Steiner poukázal ve své „Poslední promluvě“. Tento problém spočívá v tom, že byla pozemská individualita Jana Evangelisty proniknuta během svého zasvěcení jako Lazar entelechií Jana Křtitele působícího z duchovního světa.

Z jiných výsledků duchovního bádání Rudolfa Steinera vyplývá, že se individualita Jana Křtitele stala po své mučednické smrti skupinovou duší dvanácti apoštolů (viz GA 139, 20.9.1912). Později, během zasvěcení Lazara Kristem v Betanii, pronikla Individualita Jana Křtitele Lazara jakoby shora. Co se stalo tímto dějem, vylíčil Rudolf Steiner během své nemoci Itě Wegmanové takto: „Lazar se mohl v této době vyvinout plně z pozemských sil jen k duši srdce a rozumu; mysterium Golgaty se uskutečňuje ve čtvrtém poatlantském období a v této době se vyvinula duše rozumu nebo srdce. Proto mu musily být od jiné kosmické bytosti propůjčeny od duše vědomé vzhůru manas, budhi a atma. Tím stál před Kristem člověk, který dosahoval od zemských hlubin až k nejvyšším nebeským výšinám, který nesl v sobě v dokonalosti fyzické tělo přes všechny články až k článkům duchovním: manas, budhi, atma, které mohou být vyvinuty všemi lidmi teprve v daleké budoucnosti“ (GA 238, str. 175).

Aby se lépe pochopilo spojení popsané Rudolfem Steinerem, pohledme na způsob zasvěcení, které prodělal každý z obou Janů na cestě ke splnění svého poslání na přelomu věků. Pohledme nejprve na zasvěcení Lazara-Jana. V třetí přednášce cyklu o Pátém evangeliu charakterizoval Rudolf Steiner šestý stupeň dávné perské iniciace, stupeň slunečního hrdiny, těmito slovy: „Sluneční hrdina žil tedy po tuto dobu svého zasvěcení spolu s celou sluneční soustavou. Slunce je jeho místem pobytu, jako obyčejný člověk žije na Zemi jakožto na své planetě. Jako jsou kolem nás hory a řeky, jsou kolem slunečního hrdiny během jeho zasvěcení planety sluneční soustavy. Ve stavu vytržení musil být sluneční hrdina během zasvěcení přesunut na Slunce. Toho se mohlo dosáhnout v dávných mystériích jen mimo tělo“ (GA 148, 3.10.1913).

Na tomto stupni zasvěcení šlo a třídní spánek dávných mystérií podobný smrti a Rudolfem Steinerem často popisovaný. Duše zasvěcovaného opustila během této doby zcela fyzické tělo, aby vystoupila do sluneční sféry a tam se setkala s Kristem. Od něho obdržela potom pokyny stran dalšího vývoje pozemského lidstva.

O něco později praví Rudolf Steiner v téže přednášce, že svatodušní událost měla na apoštoly podobný účinek: Stali se vylitím Ducha „slunečními hrdiny“. „A apoštolové se stali jistým způsobem takovými dušemi, které v sobě nesly onen obsah, jaký měli ve svých duších dávní sluneční hrdinové. Duchovní síla Slunce se byla vylila na duše těchto lidí a působila nadále v evoluci lidstva“ (tamtéž). Co se zde praví o duchovním vývoji dvanácti apoštolů, týká se zcela zvláště individuality Jana-Lazara. Neboť byl jediným, kterému se dostalo zážitku svatodušní události nikoli

ve společenství dvanácti učedníků, padesát dní po mysteriu Golgaty, nýbrž on přijal ducha Kristova již o velikonoční neděli způsobem zcela individuálním. Proto líčí jen Janovo evangelium, které sepsal, přijetí ducha Kristova již o velikonoční neděli. Tehdy se objevil Zmrtvýchvstalý svým učedníkům večer o velikonoční neděli a řekl: „Mír budiž s vámi! Jako mě poslal Otec, tak posílám já vás“. A když toto byl pravil, dechl na ně svým dechem a pravil: „Přijměte Ducha Svatého!“ (Jan 20,21-22)².

Toto místo bible ukazuje, že byl Jan-Lazar dosáhl stupně slunečního hrdiny dříve než všichni ostatní apoštolové a zcela zvláště vysokým způsobem. Staly se mu nyní ve fyzickém těle plně vědomými všechny zážitky, které byl prodělal při svém zasvěcení v Betanii jen mimo fyzické tělo.

Vzniká nyní otázka, co bylo centrálním zážitkem Lazara-Jana? Tento zážitek se skládal ze dvou částí. Za prvé: Když duše Lazarova vystoupila během tří denního spánku podobného smrti do sluneční sféry, nemohla tam již - a to poprvé v dějinách lidstva - nalézt Krista. Potom ale byla zavolána zpět do těla prastarým zvoláním hierofantovým: „Lazare, pojď ven!“ (Jan, 11, 44), zvoláním, které zaznívalo k duši zvenčí. Nyní se této duši ozřejmilo, že duchovní bytost, kterou byla hledala na Slunci, stála před ní na Zemi jakožto hierofant nyní v lidském těle. Ona to byla, která volala Lazara dolů na Zemi ze sluneční aféry. Nyní Lazar věděl z vlastní zkušenosti, že byl začal velký přelom věků: Samo duchovní Slunce se spojilo se Zemi. V tom spočívala druhá část jeho zážitku zasvěcení.

Tak stáli naproti sobě v Betanii nejvyšší sluneční Bůh, který byl přímo ze Slunce sestoupil dolů na Zemi, aby sdílel ve fyzickém těle osud lidstva a první křesťanský zasvěcenec, který byl zasvěcením vystoupil vzhůru do sluneční sféry a tím se stal lidským spojovacím článkem mezi Zemi a Sluncem.

Lze říci, Lazar zrcadlil Kristu jeho kosmický původ jako živoucí vzpomínku. Zasvěcení Lazarovo mělo pro Krista zvláštní význam ještě v jiném smyslu: Spatřoval v něm prorocky předjímání /Vorwegnahme/ mikrokosmické toho, co měl on sám uskutečnit mysteriem Golgaty makrokosmicky: smrt a zmrtvýchvstání. Pro Jana-Lazara samého znamenalo toto předjímání mysteria Golgaty - z vlastní zkušenosti – možnost, že jako jediný z učedníků Kristových, stojí plně vědomě pod křížem, mohl spoluprožívat toto dění a tím se stát jaksi z pověření celého pozemského lidstva, osobním svědkem tohoto ústředního mysteria zemského vývoje.

Jako mohl Jan-Lazar dosvědčit smrt a zmrtvýchvstání a tím závěr tříletého života Krista na Zemi, tak byl Jan Křtitel svědkem začátku tohoto Kristova života. Křtitel přijal Krista na Zemi při křtu v Jordánu rovněž jaksi z pověření celého lidstva a jako první poznal jeho božskost: „Já jsem to zřel a tak vydávám svědectví, že tento je Syn Boží“ (Jan 1,34).

Nyní se můžeme tázat, jak bylo pro Jana možno, že poznal Krista v jeho nejvyšší duchovnosti? Toto se stalo možným proto, jelikož si byl Jan vytvořil zcela zvláště během své inkarnace na přelomu věků duchovní orgán pro poznání Krista: schopnost svědomí (viz GA 116, 2.5.1910). Tuto schopnost si byl připravoval již během své dřívější inkarnace jako Eliáš³. Na přelomu věků se potom objevil jako velký buditel svědomí, který připravoval příchod Krista na Zemi a jeho poznání mezi lidmi.

---

² Zde a dále překlad Emila Bocka.

³ Viz knihu S. Prokofjeva „Věčná individualita. Ke karmické biografii Novalisově“. Dornach 1987, kap. 3. „Representant svědomí lidstva“.

Rudolf Steiner popisuje, že ve svědomí působí síly, které se plně rozvíjejí teprve v posmrtném bytí člověka (viz GA 143, 3.2.1912). Tato skutečnost činí srozumitelným, že Jan Křtitel, jako representant svědomí lidstva na Zemi, mohl zůstat po své smrti svými vysoce vyvinutými silami svědomí nejprve ve spojení s kruhem dvanácti apoštolů, aby potom v Betanii vstoupil do individuality Lazarovy.

Tak ohraničují obě postavy Janů tříletý život Krista Ježíše na Zemi jako dva mohutné sloupy: Při narození⁴ Krista křtem během křtu v Jordánu vystupuje Jan Křtitel jako svědek a při jeho smrti⁵ je to Jan-Lazar.

Na základě svého spojení s Lazarem mohla být také entelechie Křtitele přítomna při mystériu Golgaty. Avšak Křtitel neprožíval toto mysterium jako Jan-Lazar ze země, nýbrž z duchovního světa hraničícího se Zemí. Také evangelia poukazují na tuto nadsmyslovou přítomnost Křtitelovu.

Poté co Ježíš zvolal mocným hlasem svá poslední slova s kříže, pravili někteří kolemstojící: „On volá Eliáše ... Uvidíme zda Eliáš přijde, aby ho zachránil „ (Mat. 27, 47 a. 49). Tato slova ukazují, že přítomní na pahorku Golgaty vyciřovali bezprostřední blízkost entelechie Eliáše-Jana. Že tu ale skutečně byla, popř. se objevila nadsmyslově, ukazuje především svědomí, doprovázeno „velkým ohromením“ (Mat. 27,54) římského setníka a jeho lidí, kteří na to pravili: „Tento byl zajisté Syn Boží“. Tím vydali, řídíce se svým vnitřním impulsem svědomí, stejné svědectví jako Jan při křtu v Jordánu. V tom lze spatřovat znamení pro přímou přítomnost a nadsmyslovou účast Jana Křtitele při událostech na Golgatě. Další vývody se zabývají otázkou, zda byly mimo Jana Křtitele přítomny během mysteria Golgaty ještě jiné velké individuality lidstva z duchovního světa. Ke sledování této otázky má být použito metody bádání, o které se Rudolf Steiner v jednom rozhovoru zmínil a svým žákům doporučil. Ernst Lehrs o tom podává zprávu: „Rudolf Steiner byl jednou jistým přítelem tázán, jak může člověk vědět, že začal být činným v duchovním bádání. Na to Rudolf Steiner odpověděl tím, že se tazatele zeptal, zda se mu přihodilo toto: Zda se setkal při svém zabývání se s anthroposofií s nějakou pravdou, která na něho učinila zvláštní dojem a zůstala mu živě ve vzpomínce, zda se po nějaké době setkal s jinou pravdou, která na něho zapůsobila stejným způsobem, a že mu při souběhu obou pravd vzešlo určité poznání, které přesahovalo oba obsahy? To, že náleží, tak vyznal tazatel, k těm událostem, které patří k nejspokojivějším a dávající jistotu při anthroposofickém studiu. V takovém okamžiku byl utvrzen v tom, že je v náběhu duchovně-vědeckého bádání, vysvětlil mu Rudolf Steiner“⁶. Další líčení má být chápáno ve smyslu tohoto doporučení Rudolfa Steinera.

V přednášce z 12.12.1910 popisuje Rudolf Steiner podrobně, že Jan Křtitel obdržel „zasvěcení Vodnáře“. Toto je zasvěcení, které má za následek proniknutí duše člověka bytostí andělskou (GA 124). Na tuto souvislost se poukazuje v evangeliích citátem z knihy proroka Malachiáše: „Aj, svého anděla posílám před tebe; má ti připravit cestu“ (Marek 1,2). Tuto skutečnost zobrazuje podivuhodným způsobem ruská ikonografie: Jan bývá často znázorňován s andělskými křídly. Rudolf Steiner také poukazuje v přednášce z 20.2.1917 (GA 175) na to, že je andělský stupeň vlastně identický se stupněm duchovního Já. Můžeme proto znázornění okřídleného Jana v ruské tradici ikon pojímat jako poukaz na to, že je nositelem duchovního Já. Předjímal tím na přelomu

---

⁴ Přesněji snad početí (pozn. překl.)

⁵ V Pátém evangeliu sděluje Rudolf Steiner, že smrt na kříži byla v jistém smyslu narozením Kristovým. (Poznámka Ratmíra Zoubka)

⁶ Ernst Lehrs „Prožité očekávání“, Stuttgart 1979, str. 320.

věků budoucí vývojový stupeň lidstva. Toto se potvrzuje také skutečností, že šestá kulturní epocha, která přijme shůry impuls duchovního Já jako zjevení, znamená ve všeobecné okultní literatuře epochu Vodnáře. Tak lze pohlížet na Jana Křtitele jako na prorockého representanta budoucí epochy duchovního Já⁷.

Během své inkarnace na přelomu věků je však Jan nejen prorockým nositelem duchovního Já, je také v jistém vztahu - jako shůry milostiplně obdarován - representantem duše vědomé. Učedníci Kristovi pohlíželi na něho proto jako na zasvěcence, který dosáhl ve smyslu dávných mysterií stupně „Syna člověka“. Rudolf Steiner v této věci uvádí: „Mezi vůdci lidstva musí existovat takoví, kteří ve čtvrté epoše, kdy je normálně vyvinuta jen duše rozumu nebo srdce, přestože vyhlížejí zevně jako ostatní lidé, přece vnitřně vyvinuli již možnost duše vědomé, do níž prosvítá duchovní Já“ (GA 123, 11.9.1910). Jako na individuality, které byly dosáhly stupně „Syna člověka“ v zasvěcení, pohlíželi lidé tehdy především „na Eliáše, Jana Křtitele, Jeremiáše a ostatní proroky“ (tamtéž a Mat. 16,14)⁸.

Především Jan Křtitel se objevuje ve své inkarnaci na přelomu věků jako pravý „Syn člověka“, to znamená jako nositel duše vědomé a duchovního Já. Co bylo pro něho na Zemi možné jen jakoby prorockým způsobem, to mohl po své smrti, když člověk již nepodléhá omezením fyzického těla, rozvinout plnou měrou a propůjčit to jako milost z duchovního světa Lazarovi. Tak přecházejí během zasvěcení v Betanii síly duše vědomé a duchovního Já zemřelého Křtitele na Lazara. Můžeme proto říci, že Lazar - individualita, která žila ve čtvrté poatlantské kulturní epoše a proto samozřejmě mohla dosáhnout jenom vývojového stupně duše rozumu nebo srdce - obdržel skrze Jana z duchovního světa dva stupně ze čtyř vyšších bytostných článků: duši vědomou a duchovní Já. Výše položená otázka se nyní zesiluje: Od koho, to znamená, od jakých individualit z duchovního světa obdržel Lazar-Jan oba ještě vyšší bytostné články: životního ducha a duchovního člověka?

Abychom se přiblížili odpovědi na tuto otázku je třeba připomenout, že se člověk po smrti odívá do tří vyšších článků své bytosti. Čeho člověk dosáhne v plném rozsahu v pozemské sféře v daleké budoucnosti, prožívá v jiné formě pokaždé během svého posmrtného bytí. Zvláště jasně popisuje Rudolf Steiner tento proces v přednášce z 18.2.1916. Hovoří nejprve o tom, jak se člověk bezprostředně po smrti odívá duchovním Já: „Halíme se totiž, když jsme prošli branou smrti, do druhého Já“ (GA 168). Toto posmrtné duchovní Já zahaluje duši člověka během celé doby kamaloky, resp. během jeho průchodu světem duševním. Když člověk potom vstupuje do světa duchovního - do nižšího devachanu - seznává, že je nyní zahalen také životním duchem, který ho doprovází během jeho života v devachanu. Rudolf Steiner naznačuje dále, že životní duch zahaluje lidskou duši již od začátku, to znamená během doby v kamaloce, zprvu ale zůstává zcela nevědomým. Vědomým se stává v první době posmrtného života jedině zahalení duchovním Já. Jen v nižším devachanu se stává duši poprvé plně vědomým toto druhé zahalení. „Když jsme odložili své astrální tělo, víme: jsme zahaleni tímto životním duchem. - Nyní také pozorujeme: Byli jsme zahaleni celou tu dobu, kdy nás duchovní Já vedlo zpět. Ale teprve nyní to pozorujeme. Pozorujeme to teprve dodatečně, když jsme prodělali to celé, co se nazývá dobou kamaloky“

---

⁷ Především ve své pozdější inkarnaci jako Novalis působí jako velký předzvěstný posel šesté kulturní epochy. Viz dílo citované v pozn. 3, kap. „Předzvěstný posel šesté kulturní epochy“.

⁸ Je nápadné, že zde poukazuje Matoušovo evangelium, jakož i Rudolf Steiner v citované přednášce v první řadě na Eliáše a Jana a tím oba zvláště zdůrazňují příslušný význam právě této individuality.

(tamtéž). Rudolf Steiner poukazuje potom, aniž to blíže rozvádí, na to, že něco podobného se děje později také s duchovním člověkem. V souladu s předešlými výroky si můžeme představit, že duše je již obklopena, když žije v nižším devachanu, duchovním člověkem. Je si toho ale normálně vědoma teprve v devachanu vyšším.

Zpozoruje-li po smrti obyčejný člověk teprve v kamaloce zahalení duchovním Já, v nižším devachanu zahalení životním duchem a ve vyšším devachanu zahalení duchovním člověkem, tak se uskutečňuje tento proces u zasvěceného jiným způsobem. Po své smrti může zahalení vyššími bytostnými články prožívat vědomě mnohem dříve. Již ve vlastním okamžiku smrti a především během na to následujícího rozplynutí éterického těla, prožívá zasvěcenec zahalení svého já duchovním Já. Tím může celý proces svého umírání doprovázet vědomě. Potom během svého pobytu v duševním světě vnímá vědomě zahalení svého Já životním duchem; a zahalení duchovním člověkem se mu stává plně vědomým ihned po vstupu do světa duchů. Naproti tomu pro toho, kdo není zasvěcencem se může toto poslední zahalení stát vědomým jen ve vyšším devachanu nebo dokonce teprve v hodině světové půlnoci.

Když si na tomto místě vzpomeneme na to, že Rudolf Steiner označuje přechod člověka do duševního světa, nazíráno kosmologicky, jako vstup do sféry měsíční a jeho vzestup do světa duchů (devachanu) jako vstup do sféry sluneční (viz GA 227, 29.8.1923), potom můžeme to, co bylo řečeno, shrnout takto: Bezprostředně po smrti zahaluje se duše zasvěcence duchovním já, v měsíční sféře životním duchem a na Slunci duchovním člověkem.

Jak vyplývá z citovaného sdělení Rudolfa Steinera Itě Wegmanové, mohl Lazar při svém zasvěcení v Betanii přijmout z duchovního světa všechny vyšší bytostné články, které mu ještě scházely. Ze čtyř, které sám neměl, především nižší dva, duši vědomou a duchovní Já, byly mu zprostředkovány Janem Křtitelem. Toto bylo možné tím, že se bezprostředně spojil s Lazarem z duchovního světa. Marie Steinerová označila toto spojení jako jakýsi druh inkorporace. Tím byla také vytvořena možnost pro přijetí dvou vyšších bytostných článků.

Nyní je třeba odpovědět na otázku, od koho obdržel Lazar tyto oba vyšší články, životního ducha a duchovního člověka. Právě tak jako není duchovní Já v duchovním světě nějakou abstrakcí, nýbrž je nesen a zprostředkováno určitou individualitou - v tomto případě entelechií Jana Křtitele - tak musí být zprostředkovány oba vyšší bytostné články podobným způsobem jinými duchovními individualitami. První individualita, která mohla již ve svém pozemském životě vyvinout především síly životního ducha, musila ve svém posmrtném bytí, v době zasvěcení Betanii, nacházet v měsíční sféře a být obklopena životním duchem jako svou nejzevnější schránou; druhá - žijíc ve sféře sluneční zahalena duchovním člověkem. Přitom by měly být obě duchovní bytosti ve svém posmrtném bytí spojeny s těmito vyššími bytostnými články právě tak intenzivně a vědomě jako Jan Křtitel s duchovním Já.

Kde najdeme u Rudolfa Steinera poukazy na takové individuality, které dosáhly zde popsáných stupňů vývoje a současně byly zvláště spojeny s událostmi na přelomu věků? Jak jsme se již zmínili, musila se první z obou individualit nacházet v době mysteria Golgaty v měsíční sféře (v duševním světě). Rudolf Steiner skutečně popisuje posmrtný osud takové lidské bytosti. Jde o individualitu Zarathustrovu.

Rudolf Steiner líčí v četných přednáškách, jak se Zarathustra, který byl na úsvitu druhé poatlantické kulturní epochy dosáhl svého zasvěcení, připravoval v následujících inkarnacích na své pozdější

poslání na přelomu věků. Tato příprava se uskutečňovala ve třech velkých krocích, které znamenaly obětní děj. Při prvním kroku obětoval Zarathustra jednomu ze svých žáků, pozdějšímu Hermovi Trismegistovi, své tělo astrální. Své tělo éterické obětoval při druhém kroku jinému svému žákovi, pozdějšímu Mojžíšovi. Rudolf Steiner líčí, jak mohla být těmito dvěma oběťmi oplodněna celá kultura Středozevního moře a mohla být připravována na příchod Kristovy bytosti na Zemi.

Potom se Zarathustra inkaroval na přelomu věků sám, aby uskutečnil třetí a nejvyšší oběť. Rudolf Steiner popisuje, jak se narodil jako chlapec Ježíš, který je popisován v Matoušově evangeliu. Ve věku dvanácti let odložil své fyzické a éterické tělo a přešel se svým já do tělesnosti druhého chlapce Ježíše, který je popisován v evangeliu Lukášově. Individualita Zarathustrova žila nyní 18 let v těle náthanského chlapce Ježíše, zprostředkujíc mu svou celou, po tisíciletí shromažďovanou sluneční moudrost. Potom, krátce před křtem v Jordánu, obětoval Zarathustra tyto schrány, jím připravené, bytosti Kristově přicházející ze Slunce. Rudolf Steiner shrnuje tento stupňovitý děj těmito slovy: „Tak obětuje Zarathustrova individualita, poté co byla v dřívějších dobách obětovala tělo astrální a éterické pro Herma a Mojžíše, nyní tělo fyzické, to znamená, opouští tuto schránu, která je tu se vším, co jinak je ještě uvnitř jako tělo éterické a astrální“ (GA 123, 17.9.1910). Tato poslední a nejvyšší oběť Zarathustrova měla v pozadí další zřeknutí se: Zřekl se jedinečné možnosti setkat se s Kristem na Zemi ve fyzickém těle. Během těch tří let, v nichž byla Kristova bytost vtělena na Zemi a také během mysteria Golgaty prodlévala entelechie Zarathustrova v duchovním světě, přesněji řečeno, v měsíční sféře sousedící se Zemí.

V přednáškovém cyklu o Lukášově evangeliu popisuje Rudolf Steiner, jak se Já Zarathustrovo, poté co bylo opustilo fyzické tělo Ježíše z Nazaretu spojilo v duchovním světě s éterickým tělem dříve zemřevšího šalamounského chlapce Ježíše. To, znamená, že se Zarathustra znovu spojil s éterickým tělem, které byl vytvořil na Zemi a do něhož byl vtiskl svou nejvyšší moudrost. Rudolf Steiner popisuje důsledek tohoto spojení takto: „A když potom (Já Zarathustrovo) vývojem Ježíše z Nazaretu opustilo jeho tělo, když se jaksi odebralo ven z těla náthanského Ježíše, tu se uplatnily síly přitažlivosti mezi Zarathustrovým Já a oním éterickým tělem, které pocházelo ze šalamounského dítěte Ježíše. Tyto dva články se opět setkaly a vybudovaly si pak nové fyzické tělo. Já Zarathustrovo bylo tak zralé, že nepotřebovalo nově projít devachanem“ (GA 114, 21.9.1909).

Z tohoto popisu vyplývají dvě skutečnosti. Za prvé: Zarathustrovo Já se mohlo spojit s éterickým tělem šalamounského chlapce Ježíše a ovládat jej plně vědomě v duchovním světě, jen proto, že mohlo působit v posmrtném bytí v plném rozsahu ze sil životního ducha, jímž bylo v měsíční sféře zahaleno; za druhé: Zarathustra dosáhl od tohoto vývojového okamžiku takové vnitřní zralosti, že nepotřeboval již procházet mezi smrtí a novým zrozením devachanem. Nahlíženo z kosmologické perspektivy nebyla již pro něho nutné vstupovat do sluneční sféry. Mohl naopak po své smrti setrvat v měsíční sféře, aby se odtud brzy na to znovu vtělil na Zemi v novém fyzickém těle. „A tím se“ - pokračuje Rudolf Steiner - „narodila nyní poprvé taková bytost, která se potom objevovala stále znovu a znovu, objevovala se vždy tak, že probíhala poměrně krátká mezidobí mezi fyzickou smrtí a novým narozením, takže se tato bytost vždy objevila, když opustila ve smrti fyzické tělo, zase brzy nově inkarnována na Zemi.“ (tamtéž).

Rozhodující spolupůsobení Zarathustrovy individuality při událostech na přelomu věků přinesla s sebou to, že tato individualita obdržela nové esoterické jméno „Mistr Ježíš“. Od té doby se

inkaroval téměř v každém století a je, jak popisuje Rudolf Steiner, „velkým pomocníkem těch, kteří chtějí pochopit velkou událost Palestiny“ (tamtéž).

Tak se Zarathustra spojil v duchovním světě nejprve s éterickým tělem šalamounského chlapce Ježíše, které již během svého pozemského života dalekosáhle proměnil v životního ducha. Tím byly síly životního ducha, jímž byl Zarathustra zahalen během svého pobytu v měsíční sféře, zesíleny takovou měrou, že je mohl zprostředkovat zasvěcovanému Lazarovi, podobně Jan Křtitel, který mu daroval síly duchovního Já.

Tím se umožnilo Zarathustrovu Já, jakož i individualitě Jana Křtitele, být přítomen z nebe jako bytost duchovního světa při mysteriu Golgaty. Tento zvláštní vztah Zarathustrový individuality k Janu-Lazarovi vyplývá také ještě z té skutečnosti, že byl Lazar zasvěcen Kristem, v Betanii „jaksi zástupně“ za Zarathustru, který se sám tehdy nemohl na Zemi zdržovat (viz GA 264, str. 231). A ve smyslu toho, co bylo dříve vylíčeno, můžeme chápat slovo Rudolfa Steinera „zástupně“ jako zvláštní duchovní spojení Zarathustrový individuality s Janem-Lazarem. Neboť podle Rudolfa Steinera probíhal celý „vývoj a pro lidstvo nejvýznamnější posláním (Lazarovo) ... paralelně s vývojem a posláním Zarathustrovým“ (tamtéž).

Proto měl Lazar v Betanii přivést zástupně za Zarathustru také celou podstatu druhé poatlantické kulturní epochy, která byla svého času založena Zarathustrou, přivést s její celou sluneční moudrostí k jakémusi zmrtvýchvstání“ (tamtéž).

Když si na tomto místě ještě vzpomeneme na to, že „v perské kultuře pracoval budhi neboli životní duch v astrálním těle, v těle pociťujícím“ (GA 126, 29.12.1910), tak pochopíme ještě lépe, proč byla právě duchovní individualita Zarathustrova povolána zprostředkovat Lazarovi životního ducha⁹.

Třetí individualita, která zprostředkovala Lazarovi při zasvěcení síly duchovního člověka, měla se zdržovat na přelomu věků, jak vyplývá z toho, co bylo předtím vylíčeno, ve vysoké sluneční sféře. Kdo byla tato individualita?

Z duchovního bádání Rudolfa Steinera víme, že kosmická sluneční říše představuje současně sféru působení Michaelova. V karmických přednáškách z 1924 popisuje Rudolf Steiner častěji, jak duše shromážděné tehdy kol Michaela, která prodělávaly svůj život mezi smrtí a novým zrozením, prožívaly nyní mysterium Golgaty nikoli ze stanoviska pozemského, nýbrž ze Slunce. Tyto duše nevnímaly umírání Kristovo ve fyzickém těle Ježíšově, nýbrž především odchod Kristův ze Slunce. Tento obětní čin znamenal pro Krista také cosi jako kosmickou smrt: „Byla to pro Krista cosi jako smrt. Kristus odešel ze Slunce, jako my lidé při smrti odcházíme ze Země ... Kristus zemřel ze Slunce, zemřel kosmicky dolů k Zemi, přišel dolů k Zemi“ (GA 240, 27.8.1924). Nato prožíval Michael se svým zástupem, jak mysteriem Golgaty celá aura Země, která se stávala přibližováním se přelomu věků stále temnější, náhle nově zazářila, takže on a všechny s ním spojené duše věděly: Činem Kristovým na Zemi se stala Země východiskem nového Slunce (viz GA 112, 6.7.1909).

---

⁹ Také jiná skutečnost poukazuje na zvláštní vztah Zarathustrový individuality k Janu-Lazarovi. V téže přednášce praví o tom Rudolf Steiner toto: „A vzkříšený Lazar se stává pisatelem Janova evangelia. Je to on, kdo stojí pod křížem a k němuž Kristus Ježíš praví s kříže s poukazem na matku Sofii-Marii: „Hleď, matka tvá!“ Tak je ještě jednou vysloven jeho zvláštní zástupný vztah k Já Zarathustry, který se skutečně narodil jako šalamounský Ježíš jakožto syn této matce“, (GA 264, str. 232). Těmito slovy se mohl Kristus Ježíš z kříže obrátit jen na Jana-Lazara proto, že individualita Zarathustrova byla s ním po jeho zasvěcení v Betanii bytostně spojena životním duchem, který mu byl daroval.

Rudolf Steiner získával takové poznatky o dějích v duchovním světě často nikoli přímo, nýbrž tím, že zaměřil svůj vidoucí pohled do duše některé ze zúčastněných individualit. Tak hovoří například v přednáškách o Pátém evangeliu o esoterickém obsahu svatodušního zázraku z perspektivy duše apoštola Petra (viz GA 148, 2.10.1913). Také v popisování kosmické perspektivy, kterou přijímá pro líčení mysteria Golgaty ze sféry sluneční, volí Rudolf Steiner konkrétní individualitu, která dlela na přelomu věků v nejbližším okolí Michaelově během svého posmrtného bytí.

Tak se vyskytuje jméno této individuality téměř na všech místech, kde Rudolf Steiner popisuje v karmických přednáškách, co Michael a jeho zástupy na přelomu věků a během mysteria Golgaty prožívaly na Slunci. Tato individualita je Aristoteles.

Proč zvolil Rudolf Steiner právě individualitu Aristotelovu, aby charakterizoval podstatu mysteria Golgaty z kosmické perspektivy sluneční? Zajisté proto, že duše Aristotelova dosáhla ve sluneční sféře nejjasnějšího a nejobsáhlejšího vědomí. Byla z tohoto důvodu zvláště způsobilá být lidsky-kosmickým svědkem přelomu věků z nebeské perspektivy.

Jak to můžeme chápat? V karmických přednáškách poukazuje Rudolf Steiner na to, že je „Slunce ... zdrojem všeho intelektuálního“ (GA 240, 21.8.1924). Tak je také Michael jakožto pradávny správce kosmické inteligence spojen především se Sluncem. „Nyní spočívaly sluneční síly, když působí na Zemi, vždy v tom, že souvisí s vlnou impulsu, která se vylévá proudem do zemské civilizace a kterou můžeme charakterizovat jako vlnu intelektuální. Neboť vše, co má člověk jakožto intelekt, co má jakožto intelekt svět vůbec, pokud přichází náš svět v úvahu, pochází ze Slunce“ (tamtéž). Pohlížíme-li z tohoto duchovního hlediska na to, co Aristoteles vykonal na Zemi, zjišťujeme s překvapením, že převedl fakticky celou v jeho době existující mysterijní moudrost do jasných filosofických myšlenek. Tím se stal otcem pozemských věd, resp. otcem vědeckého myšlení, které má svou plnou platnost až dodnes¹⁰.

Srovnáváme-li díla Aristotelova s díly Platonovými, můžeme shledat, že myšlení Platonovo je ještě zcela proniknuto imaginacemi z dávných mysterií. Bohové se vměšují do osudů lidí. Ve srovnání s nebeským leskem božských idejí je myšlení lidí jen slabým otiskem, jejich stínem a zemský svět sám pouhou májou. Důsledek takového pojetí myšlení je, že jím nemůžeme nikdy správně pochopit podstatu mysteria Golgaty. Mysterium Golgaty se uskutečnilo v oblasti smrti, to znamená ve světě materie, která náleží podle pojetí Platonova k oblasti působení iluse.

Proto člověku nelze poznat smrt na Golgatě jako něco skutečného. Následkem toho vznikla v dalších staletích z platonismu důsledně dál vedeného vzhledem k mysteriu Golgaty jenom nauka doketismu¹¹.

Naukou Aristotelovou o neoddělitelnosti formy, (kterou chápal ještě čistě duchovně) a materie, získává lidské myšlení naproti tomu schopnost pojmout tajemství inkarnace Kristovy na Zemi

---

¹⁰ Že věda přijímala později více materialistický charakter nevyplývá z původního impulsu Aristotelova, nýbrž má to svůj základ ve vlivu Akademie v Gondišapuru, který dospěl později oklikou přes arabismus do Evropy (viz GA 184, 12.10.1918).

¹¹ Určitá gnostická nauka prvních křesťanských staletí. Podle ní měl Kristus na Zemi žít jen ve zdánlivém těle, a proto také měl projít jen zdánlivou smrtí. Pro tuto nauku odpadá nutnost zmrtvýchvstání jako přemožení smrti a materie duchem a tím odpadá vlastní smysl mysteria Golgaty.

poznáním. Také možnost přemožení moci materie dokonalou formou, jak se to uskutečnilo mysteriem Golgaty světově historicky, je v Aristotelově myšlení obsažena již v zárodku. Proto můžeme jen dalším vývojem Aristotelova myšlení, až k moderní duchovní vědě, skutečně pochopit podstatu mysteria Golgaty a především jeho jádro, vznik těla zmrtvýchvstání (viz GA 131, 12.10.1911).

Vedle založení vědeckého myšlení, snažil se Aristoteles přesně pozorovat a popsat nejrůznější fenomény přírody. A když byl prošel všechny přírodní říše a použil tím svého myšlení k poznávání přírody a člověka, učinil ještě, zajisté jako první, další krok: snažil se pochopit myšlení myšlením samým. Tak byl Aristoteles s to jako první filosof v dějinách lidstva promyslet zákony myšlení samého a vytvořil svou „Logiku“ jakožto popis oněch zákonů. Zákonitosti myšlení tehdy jím odhalené a jasně formulované platí v plném rozsahu až dodnes. To ale znamená, že také dnes myslí celé civilizované lidstvo tak, jak k tomu položil základ Aristoteles před více než 2300 lety. Rudolf Steiner řekl stran této věci: „V tom, co se později nazývalo Aristotelovou logikou, spočívá vyloupenutí oné myšlenkové kostry, která se potom stala lidskou inteligencí ve všech dalších staletích“ (GA 240, 19.7.1924, podtrženo S. Prokofjevem).

Pohlížejíce zpět na nauku obou myslitelů můžeme říci: Platon přijímal své poznatky ještě v měsíčně imaginativní formě. Sice měla jeho moudrost svůj původ na Slunci, jeho duše však dosahovala této moudrosti jen oklikou, jak se mu zrcadlila z Měsíce. Inspirace Aristotelovy přicházely naproti tomu ve své stále sílící abstraktnosti přímo ze Slunce jakožto zdroje všeho intelektuálního. Sluneční silou svého myšlení promyslel Aristoteles celou tehdejší moudrost lidstva, která byla od začátku moudrostí mysterijní a kterou zasvěcenci pouze zřeli, promyslel jakožto první člověk na Zemi.

Toto vše se stalo dříve, než nastala ona událost, kterou Aristoteles sám prožíval po přelomu věků v kosmickém okolí Michaela ještě jakoby prorocky: velký, mohutný impuls vyšel z kosmického světově-historického okamžiku, kdy tyto duše (které se shromáždily kolem Michaela na přelomu věků ve slunečné sféře) viděly, jak Kristus odešel ze Slunce. A ony měly jasno o této skutečnosti: Nyní přechází kosmická inteligence postupně z kosmu na Zemi“ (tamtéž). Proto lze říci: Svou prací s lidským myšlením vytvořil Aristoteles pro celé lidstvo základ pro to, co se v dalších staletích, jako následek sestupu kosmicko-michaelské inteligence z duchovního světa, stalo individuálním myšlením na Zemi. Vytvořil, řečeno obrazně, na Zemi duchovní misku, do níž se od 8. křesťanského století vylévala michaelská inteligence jako čistá sluneční substance a tím mohla být člověkem přijata pro dosažení jeho pozdější svobody (tamtéž).

Pozorujeme-li život Aristotelův ve čtvrtém předkřesťanském století, lze ho označit jako slunečního člověka par excellence, právě jako člověka, který nese ve své celé bytosti, a především ve svém myšlení, zvláště silnou měrou síly sluneční. V posmrtném bytí mohl právě ve sluneční sféře rozvíjet nejjasnější a nejbdělejší vědomí, neboť byl působil a myslil na Zemi jako příslušník Slunce. Tak se stal ve svém životě, mezi smrtí a novým zrozením ve sluneční sféře jako ve své pravé domovině povoláním svědkem událostí na přelomu věků, které prožíval – podle Rudolfa Steinera - ze sluneční perspektivy.

Toto jasné a svět obsahující vědomí může člověk vyvinout na Slunci jenom ze sil duchovního člověka. Jako člověk potřebuje zde na Zemi pro svou vědomou činnost já fyzické tělo jako jakési zrcadlo (viz GA 131, 11.10.1911), tak potřebuje, aby plně vyvinul vědomí já ve sféře sluneční, síly duchovního těla neboli duchovního člověka.

Vývoj Aristotelův ukazuje, že mohl rozvinout ve sluneční sféře nejsilnější duchovní vědomí, které tam až do té doby mohl nějaký člověk vyvinout, protože byl s to žít nejintenzivnějším způsobem se silami duchovního člověka, do nichž se duše v zemi duchů odívá. Byl proto zcela zvláště povolán dát tyto síly duchovního člověka k dispozici Lazarovi při vzkříšení z vysoké sluneční sféry. Toto se stalo v tomtéž okamžiku, v němž Zarathustra daroval Lazarovi síly životního ducha a Jan Křtitel síly duchovního Já. Rudolf Steiner řekl v této souvislosti Itě Wegmanové: „Tím stál před Kristem člověk, který dosahoval od zemských hlubin, až k nejvyšším nebeským výšinám ...“. Mohlo by se říci obrazně „Jako ohnivý sloup, který spojuje Zemi se Sluncem a tím poukazuje na jejich budoucí spojení, stál vzkříšený Lazar před Kristem, nesa v sobě všechny vyšší bytostné články člověka díky zprostředkování Jana Křtitele, Zarathustry a Aristotela.

Spolupůsobením těchto tří individualit na duchovní uzpůsobení Jana-Lazara mohly také tyto individuality být skrze něho účastníky nadsmyslově mysteria Golgaty, jakožto centrální události zemského vývoje. Jsou jeho nadsmyslovými svědky, jako je Jan-Lazar svědkem pozemským.

Skutečnost, že se tři zmíněné individuality staly vyvolenými svědky mysteria Golgaty z duchovního světa, poukazuje na to, že bytostné články, které Janu-Lazarovi zprostředkovaly, byly zvláštního rázu a především stály ve zcela těsném vztahu k bytosti Kristově. Když hledáme takové bytostné články spojené s Kristem, nacházíme skutečně jejich popis v přednášce z 27.8.1924. V této přednášce je také doslova řečeno, že byli „Aristoteles a Alexander ... viděli mysterium Golgaty ze Slunce“ (GA 240). Tomuto poukazu předchází však jedinečný popis sestupu Krista ze Slunce k Zemi. Tak líčí Rudolf Steiner, že Kristus zanechal na Slunci při svém rozloučení se sluneční sférou svého kosmického duchovního člověka. Potom v duchovním okolí Země, to znamená ve sféře měsíční, zanechal svého kosmického životního ducha, aby se při křtu Janově ponořil do tří schrán Ježíše z Nazaretu se svým duchovním Já a svým já.

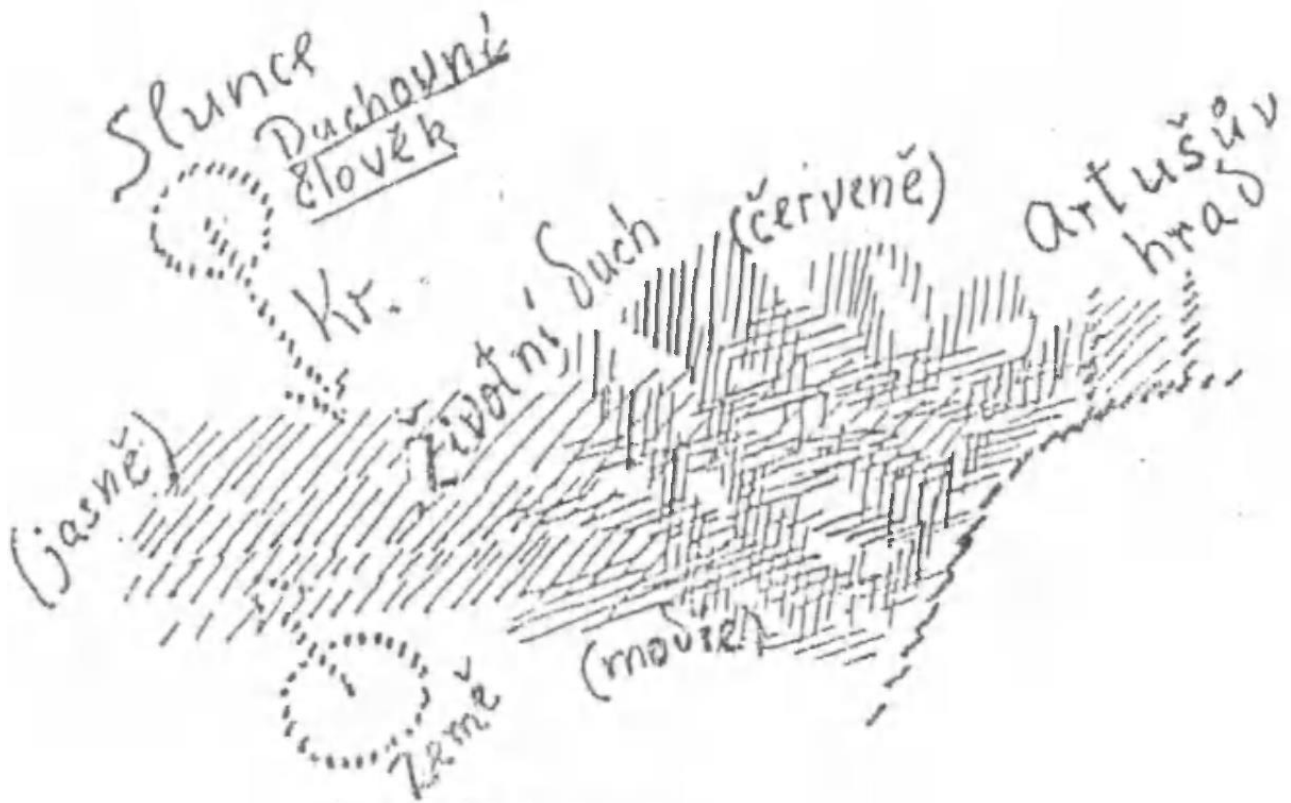
Tomuto makrokosmickému procesu odpovídá - jako v zrcadelném obraze - proces mikrokosmický, který se uskutečnil v Janu-Lazarovi duchovním zprostředkováním Jana Křtitele, Zarathustry a Aristotela.

Jan Křtitel se spojil - jak to naznačila Marie Steinerová - ve smyslu inkorporace s bytostí Jana-Lazara, pronikl ho duchovním Já a silami duše vědomé. Ve stejném okamžiku obdržel Jan-Lazar další pro něho nutné síly prostřednictvím obou druhých individualit: síly životního ducha od Zarathustry z duchovního okolí Země (ze sféry měsíční) a síly duchovního člověka skrze Aristotela ze Slunce. Jen tím mohl učedník, kterého miloval Pán, stát jako jediný svědek plně vědomě pod křížem na Golgotě.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že ony tři individuality měly ve svém pozemském bytí docela zvláštní vztah ke kosmickým bytostným článkům Kristovým: Jan Křtitel k jeho duchovnímu Já¹², Zarathustra k jeho životnímu duchu v okolí Země a Aristoteles k jeho duchovnímu člověku na Slunci. Proto budou tyto tři individuality také v budoucnu vnášet do lidstva ve všech svých dalších inkarnacích prokřesťanštělé síly duchovního Já, životního ducha a duchovního člověka.

---

¹² U Jana Křtitele se projevuje jeho zvláštní vztah k duchovnímu Já Kristovu především v té skutečnosti, že on byl jediný, který zřel, jak se snáší dolů toto duchovní Já na Ježíše z Nazaretu při křtu v Jordánu v imaginaci holubice (Jan 1,32-33).

Kresba Asji Turgeněvy podle kresby Rudolfa Steinera na tabuli k přednášce z 27.8.1924 (GA 240).

Individualita Jana Křtitele bude mít ve svých budoucích pozemských životech, které budou následovat po jeho inkarnacích jako Raffaela a Novalise, zvláštní vztah k onomu spirituálnímu prohloubení křesťanství, které je spojeno s grálskými mysterii, které dosáhnou v šesté kulturní epoše svého plného rozvinutí. Neboť již jako Raffael a Novalis měla tato individualita zvláštní vztah k duchovnímu Já Kristovu¹³. Zarathustra naproti tomu bude vnášet do lidstva v budoucnu proměněné síly Artušových rytířů, kteří svého času pozorovali v přírodních úkazech působení životního ducha Kristova v okolí Země¹⁴. Až do konce šesté kulturní epochy, která bude karmickým následkem druhé epochy, založené Zarathustrou, bude se tento vývoj připravovat, aby potom v sedmé epoše dal lidským duším na Zemi onu vnitřní oporu, kterou budou potřebovat během strašné války všech proti všem. A Aristoteles jako sluneční člověk a pramyslitel lidstva bude vnášet své impulsy do velké šesté zemské perrody, která bude následovat po sedmé poatlantické kulturní epoše. V tomto vyšším vývojovém stupni lidstva půjde především o dokonalou metamorfózu lidského vědomí, jejíž zdroj bude spočívat ve spojení s duchovním člověkem Kristovým.

Zasvěcení Lazarovo bylo ojedinělou, výjimečnou událostí, při níž současně spolupůsobily síly dávných mysterii předkřesťanských a nových mysterií křesťanských.¹⁵ Působením Mystéria Golgaty, což znamená spojením Krista s vývojem lidstva, se stalo možným podobné zasvěcení pro každého člověka, nyní však ve fyzickém těle a v plném vědomí. Neboť v nových křesťanských

¹³ Viz dílo citované v pozn. 3

¹⁴ V kruhu Artušových rytířů žily dále zbytky severských mysterií, jejichž vedoucím zasvěcencem byl Zarathustra.

¹⁵ Dávná mysteria se projevila v třídenním spánku, jakož i v té skutečnosti, že Lazar byl zasvěcen ještě mimo své tělo; a nová mysteria se projevila ve spolupůsobení Krista při tomto zasvěcení, které se stalo poprvé ze Země.

mysteriích se dosahuje stupně slunečního hrdiny zcela jiným způsobem, aniž je třeba opustit pro to fyzické tělo a tím pozemské vědomí.

S tímto krokem ve vývoji se vytváří začátek pro proces všeobecného zduchovnění a tím nového spojení mezi Zemí a Sluncem, na jehož konci je spojení obou. Ve svém hlavním díle „Tajná věda v obryse“ líčí Rudolf Steiner jakožto „nejvyšší ideál lidského vývoje ... jenž je pro člověka myslitelný: zduchovnění, kterého člověk dosahuje svou vlastní prací“ (GA 13, str. 413). Základ pro tuto práci položil Rudolf Steiner v první čtvrtině 20. století anthroposofií.

Seznam citovaných děl Rudolfa Steinera

- GA 13 Tajná věda v obryse (1910), 30. vyd. 1989
- GA 103 Janovo evangelium (1908), 10. vyd. 1981
- GA 112 Janova evangelium ve vztahu ke třem ostatním evangeliím, zvláště k evangeliu Lukášovu.
- GA 114 Lukášovo evangelium (1910). 4. vyd. 1982
- GA 116 Kristův impuls a vývoj vědomí já (1909) 9. vyd. 2001
- GA 123 Událost Kristova objevení se v éterickém světě (1910) 3. vyd. 1984
- GA 124 Exkurse do oblasti Markova evangelia (1910). 4. vyd. 1995
- GA 131 Od Ježíše ke Kristu (1911). 7. vyd. 1988
- GA 139 Markovo evangelium, (1912) 6. vyd. 1985
- GA 143 Zkušenosti nadsmyslna. Tři cesty duše ke Kristu (1912) 4. vyd. 1994
- GA 148 Z bádání v akášické kronice. Páté evangelium (1913/1914) 5. vyd. 1992
- GA 168 Spojení mezi živými a mrtvými (1916) 3. vyd. 1984
- GA 175 Stavební kameny k poznání mysteria Golgaty. Kosmická a lidská metamorfóza (1917) 2. vyd. 1982
- GA 184 Polarita trvání a vývoje v lidském životě. Dávné kosmické dějiny lidstva (1918) 2. vyd. 1983
- GA 227 Iniciační poznání. Duchovní a fyzický vývoj světa a lidstva v minulosti, současnosti a budoucnosti z hlediska anthroposofie (1923) 4. vyd. 1982
- GA 238 Tamtéž. Čtvrtý svazek. (1924) 6. vyd. 1991
- GA 240 Tamtéž. Šestý svazek (1924). 5. vyd. 1992
- GA 264 K dějinám a z obsahů prvního oddělení Esoterické školy 1904 až 1914 1. vyd. 1984

Obraz na frontispisu „Jan Křtitel a Jan Evangelista“ je od Machiavelliho. Uložený v National Gallery Londýn.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zanobi Machiavelli \(c.1418-1479\) - Saint John the Baptist and Saint John the Evangelist - NG587 - National Gallery.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Zanobi_Machiavelli_(c.1418-1479)_-_Saint_John_the_Baptist_and_Saint_John_the_Evangelist_-_NG587_-_National_Gallery.jpg)